

**Homilie bisschop Van den Hende
Eucharistieviering bij gelegenheid van het feest van de heilige Nicasius op zijn
geboortegrond te Kreijl in Heeze, 14 juli 2024**

Klaagliederen 3, 17-26

2 Korintiërs 4, 7-15

Matteüs 10, 17-22

Broeders en zusters, vandaag mogen we hier samen in de buitenlucht de eucharistie vieren. Het waait, maar het is droog. We hebben om het zo te zeggen, de wind mee. Bij de lezingen van vandaag, moest ik denken aan een moment dat ik als pastoor werd uitgenodigd bij een familie. Broers en zussen kwamen samen, want moeder was overleden en vader al een paar jaar eerder. Dat betekende op dat moment dat je niet alleen afscheid neemt van je moeder, maar ook de spullen die in huis zijn moet gaan verdelen. En ze zeiden: nou pastor, als u erbij bent, gedragen we ons tenminste. En zo was ik bij die bijeenkomst en ik herinner me heel goed twee vazen die stonden op de schoorsteenmantel. Die twee vazen trokken meteen de aandacht als je er in huis kwam. Je kon zien dat de ene er prachtig uitzag, maar de andere nogal wat scheuren vertoonde en wat stukjes aan de bovenkant waren verdwenen, zodat hij er niet meer mooi effen in glans en kleur bijstond. En u snapt het al. Ze wilden graag allemaal die vaas hebben zonder scheurtjes, zonder beschadiging. De vaas die nog helemaal piekfijn in orde was. Als ik gewild had, had ik de vaas met de barsten zelf mee mogen nemen want daar ging de aandacht niet naar uit. Er was alleen interesse voor de vaas die onbeschadigd zonder scheuren op de schoorsteenmantel stond.

Het is natuurlijk aantrekkelijk, zo'n mooie oude vaas die je aan je moeder en vader doet denken en die nog helemaal gaaf is. Maar wat is het goed, broeders en zusters, dat God niet naar ons kijkt op die manier. We horen in de tweede lezing woorden van de apostel Paulus, die zegt: wij zijn als aarden potten, als vazen van klei, we zijn als mensen kwetsbaar, we willen wel graag sterk staan in alles, maar we moeten bekennen dat we toch mensen zijn als een vaas met scheuren, als een aarden pot die beschadigd is. En gelukkig, broeders en zusters, kijkt God niet naar de buitenkant. Of je in de loop van je leven nu één of meer kleuren en stukjes verloren bent, de Heer kijkt naar het hart (cf. 1 Samuel 16, 7).

Kwetsbaar zijn is dus geen reden om te denken dat God geen belangstelling voor ons heeft. Als we kwetsbaar zijn en ons klein voelen mogen we juist zeggen: de Heer kijkt naar wat kwetsbaar en klein is (cf. 1 Samuel 2, 8; psalm 72, 12-14; psalm 146, 7-9) En zie maar: God is mens geworden in Jezus en Hij heeft ons leven willen delen, ook in onze kwetsbaarheid. Hij was bij mensen die ziek waren en raakte hen aan. Hij was bij mensen die onder zonden gebukt gingen en schonk vergeving en nieuwe moed. En Hij troostte mensen wanneer de tranen over hun wangen liepen. Dat was iets wat de Heer uit liefde deed. Nee, de Heer kijkt niet weg als iemand gebroken is. De Heer kijkt niet weg als we in ons leven beschadigd zijn geraakt, als aarden potten van klei met barsten erin (cf. Matteüs 8).

Ik denk dat de heilige Nicasius dit ook gevoeld heeft. Niet alleen toen hij daar in Brielle met de dood voor ogen bedreigd werd met ophanging. Maar dat hij zijn hele leven heeft beseft: ik heb het leven van God gekregen, maar het is niet mijn eigen bezit. Ik heb het geloof van God gekregen, maar dat is niet mijn eigen verdienste. Hij heeft in zijn leven steeds de Heer willen dienen. Hij kwam uit een voorname familie en ze dachten: hij kan wel gaan studeren.

Ze gaven hem een studiebeurs zodat hij in Leuven uitgebreid aan de theologiestudie kon. Voor sommigen in zijn familie viel het tegen dat Nicasius toen het klooster in ging en geen wereldheer werd maar minderbroeder franciscaan. Hij deed dat omdat hij de Heer wilde volgen in zijn armoede: Nicasius mocht dan wel veel hebben geleerd en gestudeerd, hij bleef een eenvoudig mens, door God gemaakt en door God bemind.

En zo is Nicasius de weg van de minderbroeders franciscanen gegaan. Eerst was hij werkzaam in Haarlem en in Leiden. Later kwam hij wat dichterbij huis toen hij in het klooster van Gorinchem zijn plaats vond. Hij was een eenvoudig mens met veel kennis. Een eenvoudige man met veel liefde voor God en de mensen om hem heen. Hij stelde zijn eer niet in veel rijkdom en ook niet om ermee te koop te lopen dat hij veel geleerd had. Maar Nicasius was iemand die net als de Heer aandacht heeft voor mensen die het moeilijk hebben. Hij gaf richting aan veel mensen als hun biechtvader op wegen die voor mensen moeilijk waren. Hij gaf goede raad en had een luisterend oor. Het bijzondere is dat hij zo bescheiden was dat hij nooit goede raad gaf uit zichzelf. Als hij goede raad gaf in de geest van de Heer, dan gaf hij er altijd een bijbelcitaat bij: lees maar, ik heb het niet van mezelf. Of hij citeerde uit de kerkvaders: kijk maar, het zijn niet alleen mijn woorden maar de bronnen van het geloof van de Kerk. En zo had hij voor veel mensen aandacht en heeft hij met heel zijn hart de liefde van God beschikbaar gesteld. Zijn preken waren soms wel wat ingewikkeld. Eenvoudige mensen zeiden wel eens: ik kan er niet zoveel mee. Maar die preken waren geen uiting van geleerdheid, maar veel meer van zijn diepe eerbied voor God: wie ben ik om over God te praten, wie ben ik om leerling van Jezus te zijn? Ik mag blij zijn dat de Heer naar mij heeft omgezien en dat ik naar Hem mag opgaan.

Toen hij zo met zijn medebroeders in Gorinchem woonde en werkte en al de eerste schermutselingen meemaakte van oproer –het was immers de tijd van de spanning tussen de Nederlanden en de Spaanse koning– had hij al het vermoeden dat het niet bij één schermutseling zou blijven. En hij kreeg gelijk. De franciscanen en ook de andere priesters van Gorinchem werden opgepakt. Eerst werden ze opgesloten in de vesting van de stad en werden ondervraagd, voortdurend ook gekleineerd en gepijnigd. Een van de oudere medebroeders kreeg een touw om zijn nek, dat touw legden ze over de deur en daar trokken ze net zo lang aan de andere kant van de deur aan het touw totdat de pater van de grond kwam en bijna stikte. En dan lieten ze het touw weer los en viel de oude minderbroeder op de grond. En zij maar lachen en kritiek hebben. Nicasius heeft het allemaal gezien. Hij zal opnieuw beseft hebben: wie ben ik eigenlijk? Ik heb veel geleerd, ik heb veel gebeden, maar ik ben toch een kwetsbaar iemand. Een pot met scheuren, van aardewerk, een vaas met barsten. En zo heeft hij zich aan de Heer toevertrouwd. Nicasius is blijven bidden en heeft zijn medebroeders aangemoedigd: geef niet op, blij verbonden met de Heer. De honende soldaten voelen zich misschien nu sterk in hun overmoed, maar wij als eenvoudige minderbroeders en andere priesters, wij die eigenlijk aarden potten met scheuren zijn, mogen door de overgrote kracht van God in ons hart het geloof bewaren in Gods liefde en in het eeuwig leven.

Als je op de voorkant kijkt van het liturgieboekje van vandaag, dan zien we een beeltenis van Nicasius in het habijt van de franciscanen. En voor wie goed kijkt, ziet ook een stukje touw om zijn nek als teken dat hij de marteldood stierf door ophanging. Maar daarnaast is in zijn rechterhand een palmtak te zien die verwijst naar de overwinning (cf. Apocalyps 7, 9-12). Nicasius is naar Brielle vervoerd met medepriesters en kloosterlingen. En ze werden onderweg bespot. Toen ze met de boot van Gorinchem langs Dordrecht voeren, werden ze met rot fruit bekogeld en uitgelachen. En zo werden ze verder vervoerd naar Brielle. Daar werd het alleen maar erger. Ze werden van hun kleren ontdaan en ze moesten naakt door de straten lopen, terwijl ze verplicht Latijnse gezangen moesten zingen. En de mensen maar lachen en de soldaten maar zeggen: wij zijn sterk, we hebben ze onder de duim. Nicasius heeft tot het laatst toe geweten: mijn leven is kwetsbaar, maar met de Heer ben ik sterk. “We worden opgejaagd maar niet in de steek gelaten.” Mijn leven is kwetsbaar,

maar met de Heer heb ik een toekomst, zelfs als ze mij dreigen op te hangen aan de balken in de schuur bij Brielle.

Broeders en zusters, en hij is opgehangen. En zonder in detail te treden: die soldaten waren zo bedreven dat ze het touw door zijn mond lieten lopen met een bepaalde lus, want ze dachten: dan duurt zijn doodsstrijd nog langer, dan hapt hij nog langer naar adem en moet hij nog langer wachten op de dood. En de geschriften over de martelaren zeggen dat hij inderdaad acht uur heeft gehangen, happend naar adem. Maar, Nicasius heeft niet gevloekt, hij heeft niet bedreigd. Hij heeft eerder zijn medebroeders bemoedigd: hou vol, want de liefde van God is meer waard dan een weerwoord in de strijd en onze kwetsbaarheid zegt niks over de kracht van God en zijn trouw.

Als wij vandaag aan de heilige Nicasius denken en met hem ook aan de andere martelaren van Gorinchem, betekent dat niet dat wij graag de dood prijzen of zeggen: hoe meer lijden, hoe beter, hoe meer pijn omwille van het evangelie des te heiliger je wordt. Nee, God is niet uit op pijn en lijden. Als Jezus sterft aan het kruis, zegt Hij: vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen (Lucas 23, 34). En als Hij sterft, laat dat zien dat God zelf tot het uiterste gaat om ons in onze zwakheid nabij te zijn, dat God tot het uiterste gaat om ons zijn liefde te laten zien. En als Jezus sterft, is dat geen doodlopende weg, maar uiteindelijk het begin van zijn uittocht naar verrijzenis en opstanding.

Als wij vandaag naar onze wereld kijken kun je daar ook heel veel plaatsen vinden van strijd en oorlog. Af en toe worden mensen er misschien wel beroerd van als je weer de krant openslaat en in de media ziet hoe het in Gaza gaat en Israël, hoe het in de Oekraïne is. En vanmorgen vroeg hoorden we dat er zelfs een aanslag was geweest op oud-president Trump. Ja, broeders en zusters, onze wereld is vol van geweld en haat. Dat is niet nieuw en dat zal ons niet verwonderen, maar het kan ons soms wel moedeloos maken. In die zin treft de eerste lezing uit het boek Klaagliederen wel de juiste toon als het gaat om onze momenten van ontmoediging en teleurstelling. Er staat: "mijn hoop op de Heer lijkt vervlogen, ik leef zonder hoop, ik denk aan mijn nood en ellende, dit vergiftigt mijn leven." We laten ons leven nog wel eens vergiftigen. Soms door onderlinge strijd, zoals bijvoorbeeld bij de verdeling van een erfenis. Maar ook wel door zorgen als het gaat om onze gezondheid of als het gaat om je baan verliezen of ouder worden en eenzaamheid ervaren.

Broeders en zusters, wij zijn kwetsbaar als aarden potten. Wij zijn hier bij elkaar en lijkt het heel wat, maar als we in ons hart kijken, hebben we allemaal wel onze vragen, onze twijfels en zijn er wellicht ook dingen waar we niet trots op zijn en niet over spreken. En weet u wat het is? De Heer kent ons allemaal. We zijn voor Hem geen nummer. We zijn voor Hem geen massa. Hij kent ons bij onze naam en onze namen staan geschreven in de palm van zijn hand, zo belooft ons de profeet Jesaja (Jesaja 49, 16). De Heer Jezus kent ons en al zeggen we niet te veel, ons hart is voor Hem een open boek. En als we kwetsbaar zijn, als we zijn liefde nodig hebben en zijn bemoediging en troost, dan is het juist heel goed om op zondag naar de viering van de eucharistie te komen en ten diepste te weten: hier kent iemand mij, namelijk Jezus zelf. Ik hoef me niet voor te stellen. Ik hoef mij niet op te dringen. Ik hoef ook niet te concurreren met andere levens die misschien wel veel succesvoller zijn dan het mijne. God kijkt in zijn barmhartigheid naar ons hart. En dat is de grote rijkdom van ons geloof.

Als mensen kunnen we kwetsbaar zijn, hebben we vergeving en steun en barmhartigheid nodig. En God wil ons die geven als wij ons hart voor Hem openen. De heilige Nicasius heeft in die kwetsbaarheid geleefd en juist daarin zijn kracht gevonden. Hangend aan de balken, happend naar adem heeft hij zijn vertrouwen in de Heer niet verloren. Ze hebben tegen hem gezegd: geef nou maar toe dat de eucharistie onzin is, geef nou maar toe dat de paus niet belangrijk is. Maar Nicasius heeft met zijn medebroeders vastgehouden aan het katholieke geloof dat Jezus bij ons komt in de eucharistie, dat brood en wijn werkelijk

worden tot het lichaam en bloed van de Heer. En de martelaren zijn trouw gebleven aan de paus, de opvolger van de apostel Petrus, die in de Kerk teken van eenheid is terwijl onze wereld zo verdeeld is, zoveel partijchap kent en onverschilligheid.

Broeders en zusters, wat is het goed dat u hier bent, en ik voel mij een bevoorrecht mens om met u samen het geloof te vieren. Want alleen als wij ons hart openen, als we blijven bidden, als we blijven lezen in de heilige Schrift, kunnen we steeds weer gevoed worden met nieuw vertrouwen en met nieuwe hoop. Het is duidelijk dat die hoop niet uit onszelf kan komen maar alleen door de kracht van God. Je kunt niet jezelf uit de put trekken. We hebben God nodig. Als wij zo op God vertrouwen, krijgen we ook nog een opdracht mee. Want als wij geloven in de liefde van de Heer, als wij geloven in zijn nabijheid en dat Hij zich klein maakt voor ons aan het kruis, wordt ook aan ons gevraagd als leerlingen van Jezus: gaan we de liefde van Christus voor onszelf houden of gaan we die liefde ook verspreiden in woord en daad? Kan het ons wat schelen dat onze medemens in nood verkeert of verdriet heeft, gaan we erop af? Openen wij ons hart of sluiten wij ons hart alsof we de luiken van de ramen van ons huis dicht doen om maar vooral met onszelf bezig te blijven? Dan pas vergiftigt ons leven echt.

Ik wil graag met u bidden, dat de moed die de heilige Nicasius heeft getoond door zich kwetsbaar te maken en de liefde van God te verwachten, door zich klein te maken maar de kracht te vinden zijn geloof -daardoor was hij in staat zijn medebroeders te bemoedigen en te sterken- ook onze kracht mag zijn. Dat ook wij in onze tijd in staat mogen zijn om in de schaduw van het kruis het licht van het evangelie te zien en op onze beurt onze woorden en daden inzetten om elkaar te dienen. Het rijk van God begint in al die harten die zich openen voor de Heer. Dat hebben de apostelen gedaan in vertrouwen op de Geest. Dat hebben de Martelaren van Gorcum gedaan en Nicasius in het bijzonder en dat mogen ook wij doen. Heer, dank u voor het geloof, help ons om moedig te zijn en ons geloof en ons gebed niet te laten verslappen, maar door uw kracht de liefde te bewaren die nodig is om ook nu mee te bouwen aan uw rijk. Eén ding weten we zeker: hoe kwetsbaar we ook zijn, onze toekomst is gegarandeerd omdat God sterk is en vol barmhartigheid en liefde (cf. Romeinen 8, 38-39). Amen.